

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

فرستنده: عثمان حیدری

۲۱ جولای ۲۰۲۰

آزادسازی اقتصادی در چیلی؛ از رشد خام فروشی تا انباشت بدهی

چیلی در سال ۱۹۷۳ با کودتای نظامی علیه دولت مردمی «آلنده» توسط جنرال «پینوچیت» در مسیر آزاد سازی اقتصادی قرار گرفت. خصوصی سازی، کاهش یارانه و خدمات اجتماعی، آزاد سازی نرخ ارز و کاهش کنترل دولت بر روی قیمت ها از جمله اموری بود که به سرعت در این دوره اجراء شد. این اقدامات اگرچه در ابتداء موجب افزایش صادرات مواد خام و کاهش تورم شد، اما به تدریج آثاری نظیر رکود، بیکاری و افزایش بدهی خارجی را برای چیلی به ارمغان آورد.

مقاومتی نیوز/ «معجزه چیلی»؛ اصطلاحی که اولین بار توسط «میلتون فریدمن» استاد اقتصاد دانشگاه شیکاگو در دهه ۱۹۸۰ میلادی به کار گرفته شد. به کاربردن این اصطلاح از سوی یک اقتصاددان طرفدار ننویبرالیسم نشان می دهد طرفداران این مکتب اقتصادی، کشور چیلی را یکی از بهترین نمونه های اجرای آزاد سازی اقتصادی و سپردن اقتصاد به سازوکار «بازار آزاد» می دانستند. اما گذر زمان و پدیدار شدن آثار اجرای آزاد سازی اقتصادی در قالب برنامه

های تعدیل ساختاری موجب شد فریدمن و دیگر همفکرانش با احتیاط از آن واژه برای توصیف چیلی استفاده نمایند. مطالعه تجربه آزاد سازی اقتصادی در چیلی در طول سال های ۱۹۷۳ تا ۱۹۹۰ و همچنین سال های اخیر می تواند حقیقت اصلی برنامه های صندوق بین المللی پول را بیش از پیش روشن نماید.

کودتای نظامی؛ زمینه ارتباط گیری چیلی با IMF

دولت اتحاد مردمی آئنده در سال ۱۹۷۰ در چیلی حائز اکثریت آراء شد. هدف آئنده این بود که بخش هایی از اقتصاد را که تحت اداره شرکت های بزرگ داخلی یا خارجی است، تحت تملک دولت درآورد و به اصطلاح ملی کند. این سیاست خلاف رویه نئولیبرالیسم و تعدیل ساختاری بود. بنابراین قانون های فکری نزدیک به نئولیبرالیسم از جمله استادان اقتصاد دانشگاه شیکاگو امریکا مخالف این سیاست بودند.^[۱]

دولت آئنده در سال ۱۹۷۳ با **کودتای نظامی** «پینوچیت» سقوط کرد و پینوچیت قدرت را در چیلی به دست گرفت. پس از آن، پینوچیت نسبت به اجرای سیاست های بازار آزاد و تعدیل ساختاری روی خوش نشان داد و عنان اقتصاد چیلی را به دست پسران شیکاگو یا همان پیروان فکری فریدمن سپرد تا سیاست های مبتنی بر نئولیبرالیسم را در چیلی اجراء نمایند.

آغاز اجرای تعدیل ساختاری پس از کودتا و گرفتن اولین وام از صندوق بین المللی پول

دولت پینوچیت بلافاصله پس از تشکیل، اجرای آزاد سازی اقتصادی را در دستور کار خود قرار داد و موفق شد **اولین وام را در سال ۱۹۷۴ به مبلغ ۷۹ میلیون دالر از IMF دریافت نماید.** دولت پینوچیت در این دوره:

- بودجه خدمات رفاهی و اجتماعی دولت را ۱۰ درصد کاهش داد.
 - کنترل دولت بر قیمت ها را لغو کرد.^[۲]
 - در راستای خصوصی سازی، اغلب شرکت های دولتی نظیر صنایع فولاد، کود کیمیائی و هواپیمائی را یا به قیمت های بسیار نازل به فروش رساند و یا به صاحبان قبلی شان عودت داد.
 - صادرات و سرمایه گذاری را به طور فعالی تشویق کرد.
 - نرخ ارز را آزاد کرد و از بازارهای سرمایه نیز کنترل زدائی نمود.
 - قانون حداقل دستمزدها را حذف کرد و حقوق اتحادیه های تجاری را ملغی اعلام نمود.
 - نظام پرداخت حقوق بازنشستگی، صنایع دولتی و بانک ها را خصوصی کرد.
- بدین ترتیب آزاد سازی اقتصادی در سال ۱۹۷۵ و مجدداً در سال ۱۹۸۲ به اجراء درآمد.

آثار اولین گام آزاد سازی؛ از رشد صادرات مواد خام تا افزایش بدهی

اجرای آزاد سازی اقتصادی بر اساس برنامه تعدیل ساختاری IMF در چیلی به تدریج آثار خود را در این کشور نشان داد. از جمله:

- تورم به شدت رو به کاهش نهاد و از ۵۰٫۸ درصد در سال ۱۹۷۳ به ۲۰ درصد در سال ۱۹۸۲ رسید. کاهش دستمزد ها و هزینه های دولت و همچنین افزایش نرخ بهره از ۴۹٫۹٪ به ۱۷٫۸٪ از جمله عوامل تأثیر گذار بر کاهش تورم بوده است.
- درآمدهای صادراتی کشور افزایش یافت و از ۳٫۸ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۵ به ۸٫۳ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۰ رسید. این امر به علت تأکید برنامه تعدیل ساختاری در چیلی بر حذف موانع تجاری، تشویق سرمایه گذاری خصوصی داخلی و بین المللی و تنوع تولیدات صادرات بوده است.
- وابستگی چیلی به بخش معادن کاهش یافت. اگرچه سهم معادن در درآمدهای صادراتی از ۸۶ درصد در ۱۹۷۰ به ۵۴ درصد در ۱۹۹۰ کاهش یافت، ولی بخش عمده صادرات هم چنان مواد اولیه و با ارزش افزوده پائین است.^[۳]
- نرخ سرانه واقعی تولید ناخالص ملی چیلی از سال ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۰، ۳۵ درصد رشد داشت.^[۴] اما رشد اقتصادی در سال های ۱۹۷۵ و ۱۹۸۲ در اثر شوک درمانی به ترتیب ۱۲٫۹ درصد و ۱۴ درصد کاهش یافت^[۵] و این به معنای وقوع دو رکود اقتصادی در دو دهه بود.
- نرخ بیکاری که در سال ۱۹۷۳ به میزان ۴/۳ درصد بود، در سال ۱۹۸۳ به ۳۳ درصد افزایش یافت و این در حالی بود که نرخ دستمزد واقعی ۴۰ درصد کاهش یافت.^[۶] آمار رسمی بیکاری در ۱۹۸۲ به بالاترین حد، یعنی، ۲۰ درصد رسید. البته اگر به خاطر برنامه های اضطراری اشتغال آفرینی حکومت نظامی نبود که شدیداً نگران پیامدهای سیاسی بیکاری جدی بود، این رقم به ۳۰ درصد می رسید. این برنامه ها موجب اشتغال موقت با دستمزدهائی کمتر از میزان حداقل گردید. طی این دوره، کاهش دستمزدها بسیار چشمگیر بود که نه تنها نتیجه بالا بودن سطح بیکاری است، بلکه رشد صادرات نیز به این کاهش بستگی داشت.
- در سال های ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰، بیکاری بالا بود و کاهش قابل توجهی در دستمزد واقعی ایجاد شده بود. به خاطر سرکوب منظم اتحادیه های کارگری در رژیم پیנוچیت، کارگران قادر به حمایت از منافع خویش نبودند.
- میزان بدهی های چیلی افزایش یافت. در سال های پایانی دهه ۱۹۷۰ چیلی مقدار قابل توجهی بدهی خارجی بالا آورده بود. شرکت های چند شاخه ای مالی و صنعتی جدید در نتیجه اعتبارات سیل آسای خارجی که از اعتبارات داخلی ارزان تر بودند، رونق یافتند. با دسترسی آسان به منابع مالی خارجی، نخبگان جدید توانستند ثروت را در اختیار عناصر معدودی متمرکز نمایند، در نتیجه بدهی خارجی نیز به شدت افزایش یافت. بدهی خارجی بخش خصوصی که در ۱۹۷۸، ۱٫۶ میلیارد دلار بود، در ۱۹۸۱ به ۸٫۱ میلیارد دلار افزایش یافت.
- در سال ۱۹۸۲ یوقانه اقتصادی ترکیب بحران مالی با رشد متمرکز ثروت، تنزل قیمت مس و مدیریت ضعیف در کنترل نرخ ارز تشدید شد. اگرچه دولت ضامن این بدهی ها نبود، ولی به طور یک جانبه تصمیم گرفت که مسؤولیت بازپرداخت بدهی های بخش خصوصی را که در ۱۹۸۱، ۶۵ درصد از کل بدهی ها را تشکیل می داد، تقبل نماید. اما این پایان راه آزاد سازی اقتصادی در چیلی نبود.

پی نوشت:

[۱] دکترین شوک، تألیف: نائومی کلاین، ترجمه مهرداد (خلیل) شهابی، میر محمود نبوی، انتشارات کتاب آمه، ۱۳۸۹، ص ۱۰۶

[۲] همان، ص ۱۲۷

[۳] مجموعه مقالات "جهانی کردن فقر و فلاکت"، گردآوری و ترجمه: دکتر احمد سیف، مؤسسه انتشارات آگاه، ۱۳۸۰، مقاله دوازدهم: وام تعدیل بانک جهانی و صندوق بین المللی پول به چیلی

[۴] گزارش خبرگزاری ایسنا در مورد آثار آزاد سازی اقتصادی در چیلی؛ کد خبر: ۸۵۰۹-۰۷۷۳۴۰۴۸۳۳۸

[۵] مجموعه مقالات "جهانی کردن فقر و فلاکت"، گردآوری و ترجمه: دکتر احمد سیف، مؤسسه انتشارات آگاه، ۱۳۸۰، مقاله دوازدهم: وام تعدیل بانک جهانی و صندوق بین المللی پول به چیلی

[۶] گزارش خبرگزاری ایسنا در مورد آثار آزاد سازی اقتصادی در چیلی؛ کد خبر: ۸۵۰۹-۰۷۷۳۴۰۴۸۳۳۸